

**Одобрен на Програмен съвет,
координиращ обучението по
специалност “Медицинска сестра”
на 17.03.2026 г.**

К О Н С П Е К Т
ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ
по
СОЦИАЛНА МЕДИЦИНА С ПРОМОЦИЯ НА ЗДРАВЕТО И СОЦИАЛНО И ЗДРАВНО
ЗАКОНОДАТЕЛСТВО
СПЕЦИАЛНОСТ “МЕДИЦИНСКА СЕСТРА”, ОКС „БАКАЛАВЪР“

СОЦИАЛНА МЕДИЦИНА С ПРОМОЦИЯ НА ЗДРАВЕТО

1. Здраве и болест. Развитие на концепцията за здраве. Детерминанти на здравето.
2. Групово и обществено здраве – основни показатели. Статика и механично движение на населението: същност, здравни аспекти. Типове възрастови структури.
3. Естествено движение на населението: същност, показатели, фактори и социално-медицински проблеми. Раждаемост и плодовитост – показатели и фактори. Тенденции в България. Международни сравнения.
4. Смъртност на населението – общи и специфични показатели, фактори. Характеристика и тенденции на смъртността в България. Международни сравнения.
5. Детска смъртност – видове показатели. Характеристика и тенденции в България. Международни сравнения.
6. Заболяемост и болестност – видове показатели, методи на изучаване. Международна класификация на болестите.
7. Здравеопазни системи – нива на медицинска помощ. Основни типове здравеопазни и осигурителни системи.
8. Извънболнична медицинска помощ. Първична медицинска помощ. Функции на общопрактикуващия лекар и връзки с други специалисти. Специализирана извънболнична медицинска помощ. Спешна медицинска помощ.
9. Заведения за болнична помощ – функции, структура, видове. Хоспитализация – фактори, индикации. Пациентът в условията на болничната помощ. Оценка на дейността на болницата.
10. Социално-медицински проблеми на жената и майчинството. Здравни грижи за жената, бременната и родилката. Семейно планиране.
11. Социално-медицински проблеми на детството и юношеството. Здравни грижи за деца и ученици.
12. Профилактика на заболяванията - нива. Популационна и високо-рискова индивидуална стратегия на първична профилактика. Изисквания за прилагане на ефективен скрининг.

13. Възникване и историческо развитие на концепцията за промоция на здравето. Отавска харта. Определения за промоция на здравето.
14. Подходи на здравната промоция - модели за промяна на поведението; образователен подход (повишаване на здравната грамотност); даване на възможност (овластяване); социална промяна (в подкрепа на здравословния избор).
15. Места за промоция на здраве - здравна промоция на работното място; училища и университети за промоция на здраве; първична медицинска помощ и промоция на здраве; болници за промоция на здравето.

СОЦИАЛНО И ЗДРАВНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

16. Правна уредба на здравното осигуряване. Здравноосигурени лица, осигурители. Здравноосигурителен орган. Здравноосигурителни правоотношения. Видове здравно осигуряване.
17. Правен режим на лечебните заведения за болнична и извънболнична помощ.
18. Право на самоопределение на пациента в медицината (информирано съгласие). Правна същност на информираното съгласие. Условия за валидност на съгласието. Форма на съгласието.
19. Правно значение на информираното съгласие и последици при неизпълнение на задължението за вземане на информирано съгласие.
20. Гражданска деликтна отговорност на медицинските специалисти за виновно причинени вреди на пациента. Непозволено увреждане - фактически състав.
21. Безвиновна отговорност за непозволено увреждане на лечебното заведение за вреди, причинени на пациента.
22. Гражданска деликтна отговорност за вреди, причинени от вещи на пациента.
23. Наказателна отговорност на медицинските специалисти.
24. Медицинска тайна.

Литература:

1. Кереевска, А., Ст. Попова. Социална медицина. СТЕНО, Варна, 2014.
2. Попова, Ст., Лекционен курс по промоция на здравето.
3. Ванкова, Д., Социална медицина, учебник за специалност "Медицинска сестра", ОКС Бакалавър, Научен рецензент доц д-р Н. Фесчиева, Издателство на Медицински университет- Варна, 2021.
4. Вълканова, М. Медицинско право, Второ преработено и допълнено издание, Варна, 2019
5. Вълканова, М. Професионалният риск и отговорността в медицината-гражданскоправни аспекти, Варна, 2018
6. Голева, П. Отговорността на лекаря за вреди, причинени на пациента, С., 2004.
7. Зиновиева, Д. Права на пациента, София, 1998.
8. Зиновиева, Д. Правен режим на лечебните заведения, София, 2002.
9. Лисаев, П. Медицинска деонтология и медицинско право, София, 1996.